

1878 Fotografen bak fotografen av kroningsbildet

Hele hans holdning skremte nok de yngste ungene litt. Samtidig var han et spennende innslag i det daglige livet på gården. De ble ofte hysjet ned da faren satt andektig i lag med denne personen med det underlige språket, det var ikke så lett å forstå ham. De skjønte at faren satte pris på disse samtalene. Ungeflokken hadde økt jevnt og trutt. Tapet av førstefødte, Anne Bergitte, som døde 11 år gammel, preget faren. Etter hvert hadde leieboeren på Ree vært en del alene med to av de eldste, nemlig den 18-årige Caroline Margrethe og den 16-årige Peder O. Aune. Det foregikk en slags uorganisert opplæring hvor utlendingen lot de to ungdommene få prøve seg på å ta bilder med dette underlige kasseapparatet. Flere av de andre ungene fulgte nysgjerrig med, men holdt en nødvendig og respektfull avstand - motsatt proporsjonal med alderen. Faren og denne underlige skapningen kunne faktisk sitte i timevis og snakke sammen. Peder Clarisius Aune var en mann av de store horisonter, nyskapende og konservativ

Her får den kommende kroningsfotografen sin første opplæring

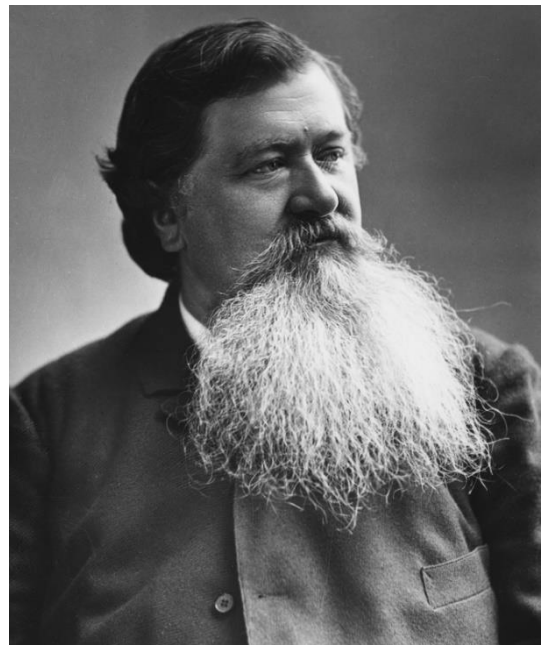
på en og samme tid. Han forsto å sluke det nye som strømmet innover landet. Var en pioner innen husdyrhold også, som ikke var redd for å prøve noe nytt. Samtidig holdt han litt igjen grunnet de mørke skyer som truet himmelen over Europa. Hans nye leietager hadde kommet fra Polen, flyktet vestover og opplevde ulike strømninger i tiden. At polakken dokumenterte

dette gjennom bilder, skapte en gryende nysgjerrighet på dette nye teknologiske vidunder. Vi er på Ree gård øst av Stjørdal, hvor en polsk leietager lærer opp to av ungene hva gjelder fotografering. Disse to skulle grunnet dette dra til Chicago for å utdanne seg til fotografer, en gryende og ekspansiv næring og virksomhet som grodde opp rundt fotografmiljøet i Chicago.

Den første som dro var den eldste datteren på gården: Caroline Margrethe. Hun kom ganske tidlig hjem igjen fra Amerika og skulle bidra med å hjelpe sin bror, Peder O. Aune da denne også vendte hjem fra Amerika og etablerte flere virksomheter i Stjørdal og i Trondheim. Etter fotografutdanningen i Chicago flyttet Peder O. Aune til Portland, Oregon. Her giftet han seg og samtidig begynte større fotovirksomhet. Men så kommer han hjem til Norge, og for å gjøre det kort ender han opp som fotograf i 1906 under kong Haakon og dronning Mauds kroning i Nidarosdomen, hvor han tar ett av Norges mest kjent og benyttet bilder: kroningsbildet – som hang omtrent på alle skoler og i offentlige bygg frem til 1957, da Olav overtok som konge. Det heter seg litt humoristisk at deretter ble kongebilder hengende på utedoer i Selbu. Vel, litt fornøyet selv sagt, men forklaringen var kanskje at de respektfullt tok og rev ut bilder av kongelige, da de følte at de ikke kunne bruke sidene med de kongelige «å tørke seg med bak».

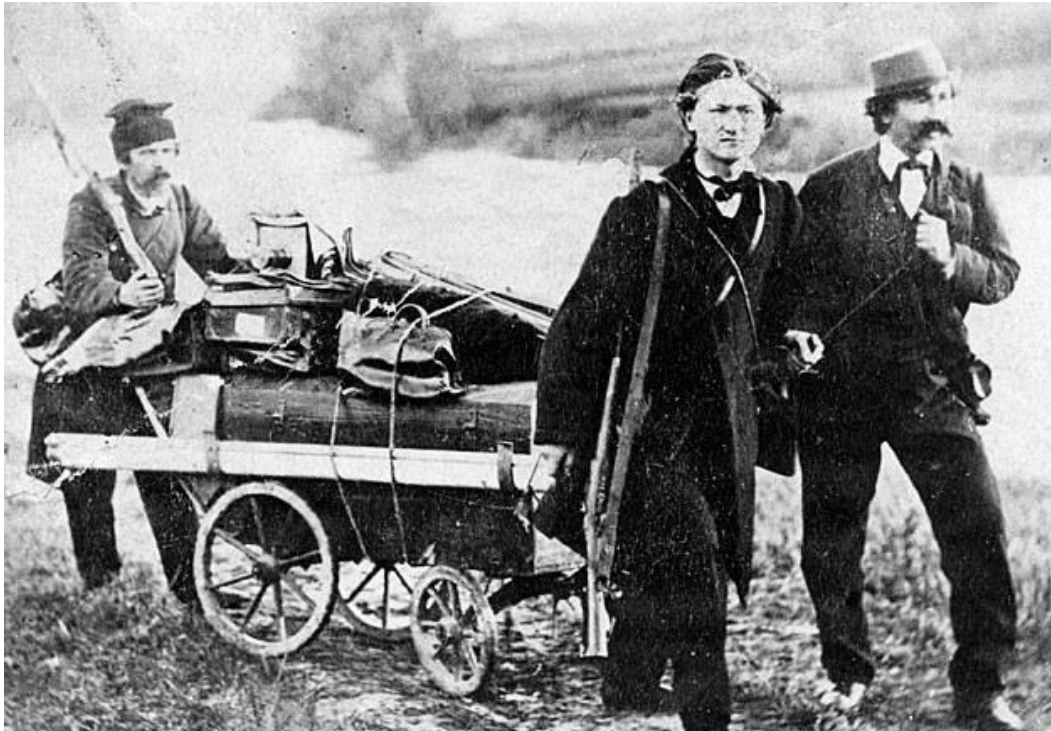
Ree gård er et navn som klinger godt på Stjørdal. Det er gård nr. 3 av «de fem store» (Værnes, Hognes, Ree, Mæle og By). Jon Thomas Leirfall (d. 2004) sa til meg under en prat på biblioteket, da han jobbet frem «Sagaen om Ree», at historien til Ree er på et vis den samme som Stjørdals historie. Og i denne historien har mest kroningsbildet og Peder O. Aune forsvunnet. Du kan lese hele historien om kroningsbildet i *Stjørdalens krønike*, bind 13, side 88. Se også bildet her på side.... Og det er vel også tvilsomt om det har blitt ett kroningsbilde av stjørdalingen Peder O. Aune (1862-1931), hadde det ikke vært for polakken Huczkowski som ble leietager på Ree.

Carl Viktor Emanuel Huczkowski ble født 9. juli 1829 i Polen. For oss i Stjørdalen er han beskrevet som fotograf i Inntrøndelag fra omkring 1878 til 1882. Det sies at han ble født på et gods i den russiske delen av Polen som en av ni brødre, i en slekt med adelig opphav. Han rømte fra Polen, der han var rittmester, etter oppstanden i 1863. Rittmester var en offisersgrad i kavaleriet, tilsvarende senere kaptein i Hæren og Luftforsvaret. Ordet kommer fra tysk *Rit*, «en skare ryttere». Det spekuleres i om Carl Viktor hadde vært involvert i en tidligere oppstand i Ungarn i 1848, og han skal så ha vært med i slaget ved Solferino under Garibaldi's kommando i 1859. Mye av dette er usikkert. Det ser ut til at han rømte fra Polen rundt 1859/1860 og oppholdt seg i Tyskland og Frankrike en stund. Han dro så tilbake til Polen for å slutte seg til opprørerne i 1863. Avdelingen hans måtte rømme, og kom seg til Malmö i Sverige der han skilte lag med selve avdelingen. Sammen med to andre reiste Huczkowski til Norge, mens andre dro til England eller Frankrike. De to andre som kom til Norge var Ludwik Szacinski De Ravicz og Adam Felix Polaczek. Førstnevnte (f.1844 - d.1894) endte til slutt opp som fotograf i Norge. Først som omreisende fotograf, deretter i Kristiania (Oslo) fra 1867. De Ravicz gjorde stor suksess, og ble blant annet kongelig

Ludwik Szacinski De Ravicz

hoffotograf. I 1920 kjøpte Stortinget inn en del bilder han hadde tatt av stortingsrepresentanter. Adam Felix Polaczek, født 1826 i Rudno, Lublin i Polen, død 1896 i Vestindia - var også fotograf i Kristiania og på Hamar. Han var greve av Pomorsky, gift med Marie Østensen. Polaczek kom til Hamar i 1871. Her bodde han en tid sammen med vår Carl

Carl Victor Emanuel Huczkowski (t. h) flykter fra Polen sammen med sine to kamerater: Ludwik Szacinski De Ravicz og Adam Felix Polaczek. Kilde: Gunnar Skogman 1983 (Foto: Okänd/Stiftelsen Jamtlis fotosamlingar)

Viktor Emanuel Huczkowski. Det hevdes at de to var slektninger. Mye tyder på at Huczkowski skal ha lært seg å fotografere i Tyskland. Han fotograferte i Inntrøndelag fra ca. 1878, og lærte altså blant annet den senere kroningsfotografen, Peder O. Aune, å fotografere.

Anne Gurine Kristensdatter Dybvadsplass

Carl Viktor Emanuel Huczkowski

Carl Victor Emanuel Huczkowski giftet seg i Stjørdal 4. mars 1879 med Anne Gurine Sunde, f. 12. august 1848. Adam Polaczek var hans forlover. Anne Gurine var enke etter eieren av Husbymoen (br.nr 11 under Vestre Husby), og Huczkowski tok over dette bruket. De fikk fire barn: Carl Victor Frantz (1879-1880), Joseph Alexander (f. 1881), Amalie Gurine (f.1883) og Victor Richard Magnus (f. 1892). Familien reiste i 1882 til Östersund i Sverige. Etter en tid på det lille tettstedet Bispgården i Fors socken flyttet de videre til Järpen, og de er gravlagt på Undersåker kirkegård i Järpen (Åre kommune) i Jämtland, hvor også Anne

Bak f.v: søsknene Viktor (f.1892 i Järpen, d.1963 i Rovaneimi), Beda Viktoria (f.1888 i Järpen, d.1959 i USA), Josef Alexander (f.1881 i Stjørdal, d.1933 i Kemijärvi) og Amalie Gurine Huczkowski (f.1883 i Håsjö, d.1965 i Östersund). Sittende t.v mor og enke Anne Gurine Huczkowski (f.1848 i Stjørdalen, d.1927 i Järpen) m/sønnesønnen Viktor (f. 1904) og Alma, kona til Josef Alexander m/deres sønn Josef (f. 1905). Kilde: Stig Skogman, Östersund. (Fotograf: Amalie Huczkowski/Stiftelsen Jamtlis fotosamlingar)

Gurines datter, Karen (1871-1888) fra første ekteskap hviler. Vår Carl Victor Emanuel Huczkowski døde 28. februar 1893. Hans kone, Anne Gurine, døde 8. januar 1927 i Järpen.

Amalie Gurine Huczkowski var 10 år da faren Carl Victor Emanuel Huczkowski døde. Fotografen Anders Edvard Waagsbøe overtok en del av Huczkowskis utrustning og Amalie Gurine ble lærling hos Waagsbøe fra 15-års alderen. Senere ble hun ansatt hos fotografen Gusten Helin i Ragunda og hos samme fotograf i Sundbyberg, samt hos Nanny Ekström i Vetlanda. Ca. 1905 begynte Amalie Gurine Huczkowski med eget foretak i et atelier i Bispgården og om vinteren i Järpen. I 1909 giftet hun seg med folkeskolelæreren Olof Skogman, og er oppgitt å hete Amalie Corinne, De bosatte seg i Trångsviken i Krokom kommune, nordvest av Östersund, hvor de bodde fram til 1948. Fra 1910 til 1918 hadde hun et atelier for sommerbruk på skoletomten i Trångsviken. Amalie døde 9. november 1965 i Östersund.

Amalie Gurine Huczkowski

Herdis Løkken på grava til Huczkowski på Undersåker kirkegård ved Järpen i Åre kommune i Jämtland i Sverige, tirsdag den 30. august 2022

Kroningsbildet tatt av Peder O. Aune

Anne Gurine, kona til vår Carl Victor Emanuel Huczkowski, hadde en halvsøster som het Anna Marta, f. 30. juni 1836. Denne Anna Marta ble gift med Henrik Edvard Beistadtrøen, bror av Henrik, f. 1814. Denne sistnevnte Henrik - utvandret med sin familie til Amerika og ble der hetende Hendrick Hendrickson og er sentral i kapittelet om Jesu brud, side.....

Mens Carl Victor Emanuel Huczkowski praktisert i Stjørdal, synes det som om han hadde to atelier: ett sommer atelier, og ett vinter atelier på Sandferhus.

Fra Stjørdalens Tidende 14/8–1878 sakser vi følgende:

Mærk. Paa grund av stor Søgning forlænges mit Opphold her Stedet indtil Videre. Smaa Børn fotograferes bare i klart – Borne helst i overskyet Veir. Ingen Aftagning paa Formiddagene. Ærbødigst Huezkowski, Fotograf.

Stjørdalens Tidende januar 1879: Fotografi Portræter Paa grund av stor Søgning forlænges mit Opphold her Stedet indtil Videre. Smaa Børn fotograferes bare i klart – Borne helst i overskyet Veir. Ingen Aftagning paa Formiddagene. Ærbødigst Huezkowski, Fotograf.

Stjørdalens Tidende januar 1879: Fotografi Portræter Aftages paa Sandfærhus hver Dag fra Kl. 10 Form., til Kl. 2 Efterm. Mit Vinter-Atelie er opvarmet. Smaa Børn fotograferes bare i klart Veir fra Kl. 11 til 1. Prisen er 4 Kroner Dusinet for Borne og 5 Kroner for Børn.

Til enhver som bærer mig med sit Arbeide, leveres et Prøvebillede gratis. Alle, som fotograferede sig i Sommer, har Anledning Efterbestilling, da Pladerne ere opbevarede. Ærb. Huezkowski.

Ari Huczkowski

30. august 2022. Gunilla Huczkowski Thelin

Etter en del om og men, klarte jeg å finne etterkommere av Anne Gurine Kristensdtr Dybvads plass og Carl Victor Emanuel Huczkowski, først og fremst gjennom Ari Huczkowski som bor i Espoo i Finland. Han er tippoldebarn av Anne Gurine & Carl Victor Emanuel. Det litt spesielle med Ari, er han har studert ved Universitetet i Tromsø i 2 år, og både snakker og skriver flytende norsk. Blant annen etterslekt finnes det noen i Östersundsområdet, men de har vært vanskelig å komme i kontakt med. De svarer verken på telefon, email eller Facebook. Men i selve Östersund fant jeg Gunilla Huczkowski, gift Thelin, som også er tippoldebarn av fotografen. Det gjør Gunilla og Ari til tremenninger, hvis felles oldefar er nevnte Josef Alexander, f. 1881 i Stjørdal. Se ham i familiebildet ovenfor her.

Hadde ikke den polske rittmester og fotograf lagt turen innom Stjørdal, er det ikke sikkert at det hadde blitt en stjørdaling som skulle få æren av å ta kroningsbildet i 1906. Her følger et knippe med slektninger av Anne Gurine Kristensdatter Dybvads plass, og dermed også slektninger av etterkommere av dette kapitlets omtalte fotograf Huczkowski.

Hjørdis Kindem Thyholt

Marina Stuberg

Rigmor Laanke

Jenni Montoya

Per Egil Hofstad

Ole Hermod Sandvik

Gunnar Hansen

Peder Veiseth

Brødrene Arne og Leif Erik Prestmo